

VIERAILIJA

Olli
Luukkainen
palaute@
lannenmedia.fi

Mitä tänä päivänä saa korkeakoulutukinnolla? Kateutta, kireän verotuksen ja suhteellisesti heikon palkan ja eläkkeen. Lisäksi työn saaminen on entistä vaikeampaa.

Juhlapuheissa koulutus on arvossaan. Sitä ylistetään sivistyksen lähteeksi, innovaatioiden mahdollistajaksi, kilpailukyyn kasvattajaksi ja sosiaalisen etenemisen keskeiseksi tekijäksi.

Puheiden ja todellisuuden välinen kuilu on viime vuosina kuitenkin huolestuttavasti kasvanut. Yhteiskunnallisilla päätöksillä tökitään entistä useammin korkeakoulutettuja. Heidät myös yhdistetään yleisesti suurituloisuuteen, vaikka todellisuudessa Suomessa on satojentuhansien korkeakoulutettujen matalapalkkaisten työntekijöiden joukko.

Toisaalta todella moni korkeakoulutuksen suorittanut on erittäin vaativissa tehtävissä.

STEREOTYPIAT OVAT alkaneet elää omaa elämäänsä, vaikuttaa yleiseen ilmapiiriin ja ohjata poliittista päätöksentekoa.

Korkeakoulututkinnon hankkiminen vie vuosia, ja tutkinnon hankkimista potkitaan päähän niin verotuksessa, palkkauksessa kuin eläkkeissäkin. Eikä vain koko työuran ajan, vaan jo opiskeluaikana ja vielä eläkkeelläkin. Lisäksi korkeasti koulutettujen työttömyys on lisääntynyt vuoden 2012 jälkeen jopa 30 prosenttia. Miksi siis edes kouluttautua?

Alkaa näyttää jopa siltä, että koulutuksesta rangaistaan. Tuore esimerkki on eläkeratkaisu: Työelämään siirtyvä 17-vuotias nuori saa eläkkeensä pohjaksi heti koko sen-

Korkeasti koulutetut ovat Länsi-Euroopan halvimpia.

Tutkinnon hankkimista potkitaan päähän verotuksessa ja palkoissa.

hetkisen palkkansa, mutta samankäinen lukioon ja ammattikorkeakouluun tai yliopistoon menevä on heikommassa tilanteessa: hänen eläkkeensä perustana opiskeluajalta on sama laskennallinen palkka kuin hoitovapaalla olevilla eli 706,88 euroa.

Jos opiskelet maisteriksi, vaikkapa opettajaksi, ja alat opettaa Suomen tulevaisuuden toivoja 26-vuotiaana, olet kerryttänyt eläketappiota siihen mennessä 8–9 vuotta.

Lapsia saanut koulutettu nainen kärsii tuplarangaistuksen: ensin hän menettää vähemmän koulutettuun ikäiseensä verrattuna opiskeluvuosien eläkekertymässä ja sen jälkeen hoitovapaan kertymässä. Triplarangaistus on edessä, jos opettaja haluaa erikoistua vaikkapa erityisopettajaksi tai opinto-ohjaajaksi, joita yhteiskunta todella tarvitsee. Opiskeluajalta kertyy jälleen vain 706,88 euron poh-

Koulutuksesta on tullut rasite

Akateemisen loppututkinnon suorittanutta ei mieluusti oteta töihin – ei ainakaan tohtoria. Juhlapuheissa koulutusta ylistetään, mutta nyky-Suomessa koulutettu ja erikoistuva nainen saa triplarangaistuksen.

SARJA

Puheenvuoroja suomalaisesta työstä

● Kirjoitussarja haastaa yhteiskuntamme vaikuttajia arvokeskusteluun. Suomalaista työtä ja toimeliaisuutta käsitellään eri näkökulmista. Uusi puheenvuoro julkaistaan sarjassa jälleen viikon kuluttua sunnuntaina.

COLOURBOX

jalta laskettava eläke.

Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskelleet saavat täyden eläkkeen jatkossa vasta lähemmäs 70-vuotiaana, ammattikoulusta valmistuvat kymmenen vuotta aiemmin.

VIIME VUOSINA on myös kovennettu erityisesti korkeasti koulutettujen työn verotusta. Kateusveroksi sitä moni kutsuukin. En nyt tarkoita satoja tuhansia tienaavia yritysjohtajia, vaan akateemisen keski-vertotutkinnon suorittaneita. Lisäraippaveron kynsiin joutuu yhä matalammilla tuloilla.

Suomen korkeasti koulutetut ovat Länsi-Euroopan halvimpia, ja vähemmän koulutetut suomalaiset pärjäävät koulutettuja suomalaisia paremmin kansainvälisessä palkkavertailussa. Palkansaajien tutkimuslaitoksen tuoreen palkkavertailun mukaan korkeasti ja matalasti koulutettujen palkkaero on Suomessa viidenneksi pienin 29 maan vertailussa. Jos verotus huomioitaisiin, suomalaisen korkeasti koulutetun suhteellinen asema heikkenisi entisestään. Sekin etu, joka palkassa saatetaan saavuttaa, kynnitään verotuksella ja viimeistään eläkerokotuksella.

Iso ongelma on, ettei työelämä osaa riittävästi käyttää korkeakoulutettuja uusien tuotteiden ja toimintatapojen tuottamiseen. Etenkään yritykset ja osin julkinen sektori eivät hyödynnä huippuun viritettyä osaamista ja ajattelukykyä.

Työnantajien kannattaisikin rohkeasti panostaa jatkokoulutettujen työllistämiseen. Tohtoreita ujustellaan aivan liikaa. Liekö osasyynä työnantajien oma alhaisempi koulutus pohja?

TYÖN SANKAREIKSI nostetaan yleensä vain fyysisesti raskaan työn tekijät. Yhtä lailla sankareita ovat he, joiden työ on henkisesti raskasta – ja henkinen kuormitus kasautuu korkeasti koulutetuille.

Korkeakoulututkinnon jälkeen moni hakeutuu vaativaan asiantuntijatyöhön tai päättyy esimies- ja johtotehtäviin. Siten osaaminen hyödynnetään mahdollisimman hyvin. Kääntöpuolena työn ja vapaa-ajan erottaminen on lähes mahdotonta. Kännykän tai sähköpostin kiinni laittaminen ei onnistu aina edes lomilla.

Tätä ryhmää puolustaa julkisesti vain koulutettujen palkansaajien keskusjärjestö Akava. Siitä hyvästä Akavaan isketään elitististä leimaa. Tuskin on kovin elitististä taistella vastuullista ja stressaavaa työtä tekevien puolesta ja tukea niitä, jotka luovat työllään työtä muillekin.

Kirjoittaja on Opettajien Ammattijärjestön (OAJ) puheenjohtaja ja Akavan varapuheenjohtaja.

FAKTA

Arvokeskustelijat

● Arvokeskustelijat tukee yhteiskunnallista keskustelua Suomessa. Puolue- ja instituutioarajat ylittävän yhdistyksen tunnus on ”Monta tietä – yhteinen tulevaisuus”.

LISÄÄ VERKOSSA

arvokeskustelijat.fi